

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Vnitatem formaliter esse solu quandam negationem in ente, Putat S.
Thomas. & alij. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

tur cum ente ad ens. Huiusmodi autem
§ 11. ar. 1 vnum (sicut supra dictum est cum de Dei
 unitate ageretur) non addit aliquid supra
 ens, nisi negationem diuisionis tantum.
 Vnum enim significat ens indiuisum. Et
 ideo de quocunque dicatur vnum, signi-
 ficatur illa res indiuisa: sicut vnum dictū
 de homine significat naturam, vel sub-
 stantiam hominis non diuisam. Et eadem
 ratione, cum dicuntur res multe, multi-
 tudo sic accepta significat res illas cum
 indiuisione circa vnquamque earum.
 Numerus autem qui est species quantita-
 tis, ponit quoddam accidens additum
 supra ens, & similiter vnum, quod est
 principium numeri. Termini ergo nume-
 rales significant in diuinis illa de quibus
 dicuntur, & super hoc nihil addunt nisi
 negationem, vt dictum est: & quantum
 ad hoc: veritatem dixit magister in sen-
 tentijs. Vt cum dicimus, essentia est vna,
 vnum significat essentiam indiuisam. Cū
 persona est vna, significat personam indi-
 uisam. Cum dicimus, personæ sunt plures,
 significantur illæ personæ, & indiuisio
 circa vnquamque earum: quia de rati-
 one multitudinis est, quod ex unitati-
 bus consistit.

Ad primum ergo dicendum, quod v-
 num, cum sit de transcendentibus, est
 communis quam substantia, & quam re-
 latio: & similiter multitudo. Vnde po-
 test stare in diuinis & pro substantia, &
 pro relatione, secundum quod competit
 his quibus adiungitur. Et tamen per hu-
 iusmodi nomina supra essentiam vel rela-
 tionem additur ex eorum significatione
 propria, negatio quædam diuisionis, vt
 dictum est.

Ad secundum dicendum, quod multi-
 tudo, quæ ponit aliquid in rebus creatis,
 est species quantitatis, quæ non translu-
 mitur in diuinam prædicationem, sed tã-
 tum multitudo transcendens, quæ non
 addit supra ea, de quibus dicitur, nisi in-
 diuisionem circa singula. Et talis multi-
 tudo dicitur de Deo.

Ad tertium dicendum, quod vnum
 non est remotum multitudinis, sed di-
 uisionis, quæ est prior secundum rationem,
 quam vnum, vel multitudo. Multitudo
 autem non remouet unitatem, sed remo-
 uet diuisionem circa vnumquodque ear-
 um, ex quibus constat multitudo, & hæc
 supra exposita sunt cum de diuina unitate
 ageretur. Sciendum tamen est quod
 auctoritates in oppositum inductæ non
 probant sufficienter propositum. Licet
 enim pluralitas excludatur solitudo, &
 unitate Deorum pluralitas: non tamen

sequitur quod his nominibus hoc solum
 significetur. Albedine enim excluditur
 nigredo, non tamen nomine albedinis si-
 gnificatur sola nigredinis exclusio.

CONCLUSIO articuli est. Termini numera-
 les, qui de Deo dicuntur præter illa, de quibus dicun-
 tur, nihil aliud, nisi negationem significant. Quæ qui-
 dem conclusio difficilis admodum est, ideoque
 sequenti disput. ex professo examinanda.

DISPUTATIO CXXVIII.

Vtrum nomen *Vnitatis* significet positi-
 uum aliquid, an solam nega-
 tionem.

*Vnitatem formalem esse solum quandam negationem in
 ente, putat S. Thomas, & alij. c. 1.*

*Rationem formalem unitatis, quæ est passio entis, esse quid
 posituum, probabilius sentiunt Alexand. Bonau. &
 Scot. c. 2.*

Respondetur fundamento prioris sententiæ, c. 3.

CAPUT I.

*Vnitatem formaliter esse solum quandam negationem in
 ente, putant Sanctus Thomas, & alij.*

VT melius examinemus, quæ in hoc articu-
 lo tradit Sanctus Thomas de terminis nu-
 meralibus, vtrum significant aliquid posituum
 in Deo, an solam negationem, oportet primum
 disserere de unitate, vtrum supra rationem entis
 addat rationem aliquam posituiam, an solum ne-
 gationem, quam sane controuersiam de qua su-
 pra quæst. 11. eramus tractaturi, in hunc locum
 referuauimus. In ea igitur i. sententia est sancti
 Thomæ in hoc articulo, & supra quæst. 11. artic. 1.
 & 2. Caietani, & recentiorum Thomistarum ibi-
 dem, Durandi in primum distinct. 24. q. 1. num. 9.
 & quæst. 2. num. 11. & sequentibus, Gabrielis ead-
 dem distinct. q. 1. ar. 3. dub. 3. Capreoli qu. 1. art. 1.
 conclus. 3. Gregori. q. 1. art. 1. in principio, & con-
 clus. 3. Henrici, quodlib. 1. qu. 1. litera A. qui affir-
 mant, formalem rationem unitatis esse negatio-
 nem diuisionis; quare dicunt, idem formaliter
 esse vnum, atque indiuisum. Id autem non so-
 lum ita docent, vt formaliter ratio vnus negatio-
 ne exprimitur; verum etiam, vt nihil respondeat
 huic negationi, tanquam materiale significatum,
 in quo ratio formalis unitatis consistat: sicut vox,
 incorruptibile, negationem significat expresse, &
 tamen ei respondet ratio positiua, vt materiale
 significatum, quam melius per negationem signi-
 ficamus.

Probatur hæc sententia hoc vnico argumento. 2;
 Quacunque ratione positiua remota ab ente, et-
 iam per intellectum, ens semper remanet vnum, *Rat. huius
 sententiæ.*
 ergo nullo positiuo constituitur in ratione vnus,
 nihil autem aliud superest, quam negatio, ergo
 unitas in negatione consistit. Ceterum obseruan-
 dum est, sanctum Thom. solum loqui de unita-
 te, quam vocant entitatiuam, & quæ solet con-
 sistui passio entis, & in quauis re mundi repeti-
 tur. Nam si de unitate, quæ est principium nu-
 meri prædicamentalis sermo sit, putat ille unita-
 tem addere supra substantiam aliquam rationem
 posituiam, esse videlicet principium numeri. Do-
 cet e-

*Rat. huius
 sententiæ.*

*S. Tho. solū
 loquitur de
 unitate en-
 titatiua.*

cer enim numerum predicamenti quantitatis solum reperiri in rebus quantis: nam in alijs rebus non videtur esse alius numerus, quam per rationem nostram constituentem, & numerantem primam, secundam, & tertiam unitatem: & sic de alijs.

CAPVT II.

Rationem formalem unitatis, qua est passio entis, esse quid positium, probabilius sentiunt Alexand. Bonau. & Scotus.

EGo vero probabilior esse cenfeo sententiam Alexandri prima parte quæst. 13. mem. primo & 2. Bonaventuræ in primum, distinctione 24. artic. 1. quæstione prima Scoti 4. metaph. quæstione quarta, qui docent, rationem formalem unitatis esse quid positium: tamen eam diuerso modo explicent. Alexander censet, esse conformationem effectus ad primam causam in genere efficientis: nam conformationem ad primam causam in genere causæ exemplaris, & quasi formalis, dicit esse veritatem, & in genere causæ finalis, esse bonitatem, quæ sunt duæ aliæ passionis entis. Ita docuit Alexand. in illo membro 2. Alij vero nullo modo explicant rationem unitatis, sed tantum affirmant, esse rationem aliquam positium.

Est autem hæc opinio meo iudicio expressa ab Aristotele 10. meta. cap. 5. ubi scribit in hæc verba: *Opponitur autem vnum, & multa multis modis, quorum vno, vnum & multitudo, ut indiuisibile, & diuisibile, quod enim aut diuisum, aut diuisibile est, multitudo quadam dicitur, quod vero indiuisibile, aut non diuisum, vnum. Cum autem oppositionis quatuor sint modi, horum alius secundum priuationem dicitur, contraria erunt profecto, & neque ut contradictio, neque ut ea, quæ ad aliquid dicuntur. Quibus cum dicat, quatuor esse genera oppositionum, & ijs numeratis concludat unitatem & multitudinem esse contraria: quis negare audeat, solum opponi priuatiue, ut aduersarij contendunt?*

Verum obijcies, etiam dixit Aristoteles opponi secundum priuationem, cum ait *horum alius secundum priuationem dicitur*. Hoc enim genus oppositionis non negauit inter vnum & multa, sicut negauit oppositionem contradictionem, & relationem. Respondeo primum, si eam oppositionem non negauit, saltem non asseruit, solum opponi secundum priuationem: sed cum addidit, *contraria erunt profecto*, quibus verbis enumerauit genus oppositionis contrariæ vnum ex quatuor, quæ esse dixit, expresse sensit opponi contrariæ. Quare si concedimus opponi priuatiue, ita id debemus asserere ut non negemus etiam opponi contrariæ. Nam quod ait Auerroes in illum locum, ideo Aristotelem dixisse opponi contrariæ, quia ad hanc oppositionem reducit priuatiua, qua proprie vnum & multa opponuntur, commentitium est. Si enim vnum & multa proprie opponerentur priuatiue, & nullo modo contrariæ, etiam si oppositio contraria ad priuatiuam reducatur, non debebat Aristot. ex quatuor generibus oppositionis, quæ eo loco proposuit, eligere illud, quod proprie unitati & multitudini non conueniebat: & illud magis assensuiter ipsi tribuere: siquidem non satis constaret ex verbis citatis, Aristotelem oppositionem priuatiuam unitati & multitudini assignasse. Quare Sanctus Thomas in eum locum

docet, sententiam esse Aristotelis vnum, & multa opponi contrariæ, cum id verba illius diserte indicent, ideo autem cum præmississe illa verba, *horum alius secundum priuationem*, non ut aliteret vnum & multa opponi priuatiue, sed quia oppositio secundum priuationem, est radix oppositionis secundum contrarietatem: quod an verum sit nostra parum refert: hoc nobis in præsentia sufficiat, ex mente Sancti Thomæ ibidem, vnum & multa iuxta Aristotelis sensum eo loco, opponi contrariæ, quatenus ut diuisum & indiuisum esse dicuntur.

Deinde respondeo his verbis, *horum alius secundum priuationem dicitur*, non affirmasse Aristotelem vnum & multa opponi priuatiue, sed enumerasse vnum genus oppositionis ex quatuor quæ dixit esse, & illud reliquisse tanquam minime conueniens unitati & multitudini, deinde antequam enumeraret reliqua, affirmauit opponi contrariæ, illis verbis, *Contraria erunt profecto*. Tandem recenset alia duo genera, & aperte fatetur, unitati, & multitudini ea non conuenire.

Hanc vero expositionem colligo ex sequentibus verbis, quæ talia sunt: *Dicitur autem ex contrariis ipsum vnum, & significatur ex diuisibili indiuisibile, eo quod magis multitudo & indiuisibile sensibile est. Quasi dicat, ideo vnum significatur negatione oppositi, cum dicitur indiuisibile, etiam si opponatur illi contrariæ, quia multitudo magis sensibilibus, & nota est, & quia ut ait paulo inferius, simplicia & prima, qualis est unitas, melius negatione significamus, cum tamen eorum ratio sit positia quam etiam rationem reddit Alexander loco citato. Quod ex sententia Aristotelis vnum & multa priuatiue opponerentur, frustra illi objectioni occurrisset. Si enim unitas in negatione formaliter existit, aut in priuatione, quid mirum si nomine negatio significetur.*

Difficile tamen videtur, quod initio capituli dixit Aristot. his verbis: *Opponitur autem vnum, & multa multis modis, quorum vno vnum, & multitudo, ut indiuisibile & diuisibile, quod enim aut diuisum, aut diuisibile est, multitudo quadam dicitur, quod vero indiuisibile, aut non indiuisum, vnum. Cum autem oppositionum quatuor sint genera, & cetera*, quæ supra retinimus, quibus verbis videtur Arist. docere, vnum & multa non solum contrariæ, nec priuatiue tantum, sed alijs quoque modis opponi, cum si duobus illis, priuatiue scilicet, & contrariæ solum opposita essent non multis, sed duobus tantum modis opponeretur.

Huius difficultatis vix apud Aristotelem interpres aliquam inuenies factam mentionem, ut ait Sanctus Thomas in eum locum eam leuiter insinauerit. Sensus igitur est, vnum & multa opponi quidem multis modis, non quidem multis oppositionum generibus, quatenus considerantur, ut diuisum & indiuisum, sic enim sola contrarietatis oppositione dixit opponi, sed multis modis, quibus vnum & multa vniuersimodis sunt. Vnus autem est, quo significantur, ut diuisum & indiuisum, & hoc indicauit, cum dixit, *Quorum vno scilicet modo vnum & multitudo, ut diuisibile & indiuisibile*, hoc est, ex varijs modis, quibus capiuntur unitas & multitudo, est, quatenus significatur, ut diuisum & indiuisum, sunt enim alij modi, quibus vnum & multa

In quo differant qui hanc sententiam sequuntur.

Prebatur auctoritate Aristot.

4.

Obiect. sumpta ex verbis Aristot.

Prior solut.

5.

Interpretatio Auerro. alenatur.

S. Tho.